

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 538/2024-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Roland Kovács, advokát, s.r.o., Mäsiarska 450/30, Kořice, proti postupu Okresného súdu Rořňava v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/323/2014 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Rořňava v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/323/2014 **b o l o p o r u ř e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Rořňava **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 4C/323/2014 konal bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Rořňava **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Rořňava **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/323/2014. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 8 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 30. júla 2014 domáhal zaplata sumy 1 986 eur, neskôr po rozšírení žaloby sumy 3 144,50 eur s príslušenstvom z titulu náhrady za užívanie nehnuteľnosti. Okresný súd rozsudkom z 10. októbra 2019 žalobe sčasti vyhovel, sčasti ju zamietol a zároveň rozhodol o náhrade trov konania. Sťažovateľ napadol rozsudok okresného súdu v jeho zamietajúcom výroku, ako aj vo výroku o trovách konania odvolaním, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 11Co/37/2021 z 15. marca 2023 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu v časti o zaplata sumy 662 eur a v prevyšujúcej časti napadnutého zamietajúceho výroku, ako aj vo výroku o trovách konania a trovách štátu rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V napadnutom konaní okresný súd do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne nerozhodol.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 538/2024-11 z 22. októbra 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré má byť bezpochyby poznačené zbytočnými prietahmi. Tie sťažovateľ vidí jednak v jeho celkovej dĺžke v trvaní 10 rokov, ktorú považuje za neprimeranú, ako aj vo viacerých dlhších obdobiach nečinnosti či v neefektívnom postupe okresného súdu. Sťažovateľ osobitne poukázal na to, že okresný súd predložil krajskému súdu spis na rozhodnutie o odvolaní až po dvoch rokoch od jeho podania.

5. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania pred okresným súdom je klasický občianskoprávny spor. Sťažovateľ ani žalovaní nespôsobili svojím konaním, resp. nekonaním žiadne významné prietahy, ktoré by bolo potrebné zvážiť. Zbytočné prietahy boli spôsobené výlučne postupom súdu, ktorý spočíva v celkovej neefektívnej a pomalej činnosti, pričom pri riadnom a efektívnom postupe súdu mohla, resp. mala byť vec už právoplatne skončená.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení zhrnul doterajší priebeh napadnutého konania súhrnom procesných úkonov súdu vykonaných v napadnutom konaní. Nadväzujúc na to, konštatoval, že okresný súd vykonával procesné úkony v mesačných, resp. dvojmesačných intervaloch. Predseda okresného súdu pripustil, že okresný súd mohol spôsobiť zbytočné prietahy v konaní opakovanými výzvami žalobcu a žalovaných na oznámenie o návrhoch na doplnenie dokazovania, odročovaním pojednávaní na neurčito a predčasným predložením spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Zároveň však poukázal na skutočnosť, že krajský súd mu vrátil

spis ako predčasne predložený až po 18 mesiacoch a po opätovnom predložení rozhodol o odvolaní až po ďalších 17 mesiacoch. Spis sa teda nachádzal na krajskom súde 35 mesiacov.

7. Je nesporné, že celková dĺžka konania je neprimerane dlhá. K jej celkovej dĺžke však prispelo aj znalecké dokazovanie a na priebeh konania mali vplyv aj zmeny v osobe zákonného sudcu, úmrtie žalovanej 2 a zisťovanie jej právnych nástupcov a žiadosti žalobcu (sťažovateľa) o odročenie pojednávania. Predseda okresného súdu poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ počas konania nepodal sťažnosť na prieťahy v konaní. Vec je však sledovaná vedením súdu v rámci kontroly reštančných vecí starších ako 5 rokov a bolo uložené zákonnej sudkyňi, aby vo veci konala a opätovne rozhodla.

8. Vzhľadom na obsah vyjadrenia okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označených práv podľa ústavy a dohovoru je založená na existencii zbytočných prieťahov okresného súdu v napadnutom konaní v dôsledku jeho nekonania, resp. jeho neefektívnej činnosti.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

12. Z hľadiska predmetu konania o zaplatenie sumy zodpovedajúcej obvyklému nájmu za prenájom pozemkov z titulu bezdôvodného obohatenia síce vec patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, avšak ústavný súd priznáva danej veci určitý stupeň skutkovej zložitosti z dôvodu potreby vykonania znaleckého dokazovania.

13. Z prehľadu procesných úkonov súdu vyplýva, že aj sťažovateľ sa čiastočne pričínil o predĺženie napadnutého konania. Okresný súd musel odročiť dve naplánované pojednávania (26. 10. 2017, 2. 4. 2019) na žiadosť jeho právneho zástupcu. Ďalším dvom návrhom na odročenie pojednávania okresný súd nevyhovel.

14. Z procesných úkonov okresného súdu vyplýva, že okresný súd nebol v napadnutom konaní dlhodobo vyslovene nečinný. Z pohľadu ústavného súdu je však neakceptovateľná už celková dĺžka napadnutého konania a skutočnosť, že v konaní nie je po 10 rokoch od podania žaloby právoplatne rozhodnuté. Žaloba bola okresnému súdu doručená 30. júla 2014. Polročné obdobie nečinnosti

zaznamenal ústavný súd v úvodnej fáze konania, a to od 21. októbra 2014, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie k odporu, do 9. apríla 2015, keď sa uskutočnilo prvé pojednávanie. Dĺžka konania bola následne sčasti ovplyvnená aj nariadenými znaleckými dokazovaniami a žiadosťami žalobcu (sťažovateľa) o odročenie pojednávania. V konaní sa do vyhlásenia meritórneho rozsudku uskutočnilo 5 pojednávania (9. 4. 2015, 20. 3. 2018, 24. 7. 2018, 17. 9. 2019 a 10. 10. 2019), pričom 10. októbra 2019 bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba sčasti zamietnutá, sčasti jej bolo vyhovené a bolo rozhodnuté aj o trovách konania.

15. Na základe sťažovateľom podaného odvolania okresný súd po vykonaní príslušných procesných úkonov predložil spis krajskému súdu 17. marca 2020. Krajský súd však spis vrátil okresnému súdu ako predčasne predložený, keďže rozsudok nebol doručený dotknutej strane sporu (predsedovi okresného súdu), keďže rozsudok bol napadnutý odvolaním aj v časti o náhrade trov štátu. Uvedená skutočnosť je prejavom nesústreďeného postupu okresného súdu. Pre korektnosť však ústavný súd uvádza, že z jeho pohľadu nie je akceptovateľné ani to, že krajský súd vrátil okresnému súdu spis ako predčasne predložený až po osemnástich mesiacoch od jeho predloženia. Krajský súd však nie je označený za porušovateľa práv sťažovateľa, preto časové obdobie, keď sa spis nachádzal na krajskom súde, nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu.

16. Po skončení odvolacieho konania, keď bol rozsudok okresného súdu sčasti potvrdený a v časti zrušený, a následnom vrátení súdneho spisu okresnému súdu (9. 5. 2023) bola dĺžka konania čiastočne ovplyvnená úmrtím žalovanej 2 a potrebou vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania, ktoré nebolo dosiaľ v plnom rozsahu vykonané.

17. Vzhľadom na existenciu kasačného rozhodnutia krajského súdu, ktoré je odzrkadlením neefektívnej činnosti okresného súdu, prihliadajúc na skutočnosť, že v napadnutom konaní nebolo ani po 10 rokoch od podania žaloby právoplatne rozhodnuté, ústavný súd konštatoval, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Vzhľadom na skutočnosť, že v napadnutom konaní nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 713,96 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2024 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 713,96 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

**Libor Duľa
predseda senátu**